

MATERIÁL č. 2

Kolik obětí má na svědomí „pevnost Evropa“ Porušování lidských práv migrantů a uprchlíků na evropských hranicích Amnesty International

Každý rok se snaží do Evropy dostat tisíce migrantů a uprchlíků. Někteří chtějí uniknout před bídou, jiní hledají útočiště před násilím a pronásledováním. Jejich cestu doprovází značné riziko. Podle odhadů přišlo při pokusu dostat se do Evropy od roku 2000 o život nejméně 23 000 osob¹. A ti, kterým se podařilo dojít až na hranice Evropské unie, zjišťují, že ani tam nemusí být v bezpečí.

EU a její členské státy budují stále neprostupnější pevnost, která má zabránit vstupu nelegálních migrantů, a to bez ohledu na to, jaké důvody je k migraci vedou a jaké kroky jsou mnozí z nich ochotni podniknout v zoufalé snaze dorazit do cíle. S cílem „ochránit“ své hranice financuje EU důmyslné systémy ostrahy, poskytuje finanční podporu členským státům nacházejícím se na vnějších hranicích EU (např. Bulharsku a Řecku), aby mohly opevnit své hranice, a zřídila agenturu, jejímž úkolem je koordinovat činnost celoevropského týmu příslušníků pohraniční stráže pověřených ostrahou hranic EU.

Jednotlivé členské státy pak přijímají radikální opatření, která mají zastavit příliv nelegálních migrantů. Bulharsko, Řecko a Španělsko migranty a uprchlíky nezákonně vyhošťují ze svého území, aniž by jim umožnily přístup k azylovému řízení, přičemž často se tak děje způsobem, který tyto osoby vystavuje velkému nebezpečí. Setkávají se se špatným zacházením ze strany pohraniční a pobřežní stráže. Některé členské státy navíc ve snaze odradit případné zájemce o přesídlení do Evropy hrozí dlouhodobým zadržováním².

Uprchlík je osoba, která opustila svou zemi kvůli opodstatněnému strachu z pronásledování a jejíž vláda ji nemůže nebo nechce poskytnout ochranu. Cílem **azylového řízení** je rozhodnout o tom, zda daná osoba odpovídá právní definici uprchlíka. Pokud určitá země někomu přizná postavení uprchlíka, poskytne mu **mezinárodní ochranu** jako náhradu za ochranu poskytovanou zemí původu dané osoby.

Žadatel o azyl je osoba, která ve snaze najít ochranu opustila svou zemi, ale které nebylo dosud přiznáno postavení uprchlíka. Žadatel o azyl nemůže být nucen k návratu do své země původu, dokud není ukončeno posuzování jeho žádosti o azyl.

Opatření uplatňovaná v EU se nezastavují na jejích hranicích, ale zasahují rovněž hluboko do sousedních zemí. EU a její členské státy se snaží vytvořit nárazníkovou zónu ve spolupráci se sousedními zeměmi, které jí pomáhají zablokovat přístup nelegálních migrantů do Evropy. Z prostředků EU byla financována zařízení pro přijímání a zadržování migrantů v zemích, o jejichž schopnosti zajistit přístup zadržovaných osob k azylovému řízení existují vážné pochyby (jedná se například o Turecko nebo Ukrajinu)³. EU a její členské státy uzavřely dohody o zpětném přebírání osob se zeměmi původu a tranzitu, na jejichž základě jsou osoby, kterým se podaří dostat do Evropy, snáze posílány zpět.

Mýty

V EU a sdělovacích prostředcích se ozývají hlasy, které se snaží ospravedlnit stále tvrdší migrační politiku tvrzením, že počet uprchlíků a migrantů v Evropě již přesahuje rozumnou míru. Často se také tvrdí, že velká většina osob, které ilegálně vstupují do Evropy, jsou ekonomičtí migranti.

Skutečnost

Většina uprchlíků na celém světě neopouští oblasti, z nichž pochází. Na konci roku 2013 patřily k zemím s největším počtem přijatých uprchlíků Pákistán, Irán, Libanon, Turecko, Keňa, Čad, Etiopie, Čína a Spojené státy americké⁴.

Od vypuknutí krize v Sýrii opustilo svůj domov více než 2,8 milionů Syřanů, z nichž polovinu tvoří děti⁵. Do Evropy přišlo do konce dubna 2014 hledat ochranu pouze 96 000 osob⁶. V roce 2013 48 % všech osob, které nelegálně překročily evropské hranice, a 63 % všech osob, které se nelegálně dostaly do Evropy přes moře, pocházelo ze Sýrie, Eritreje, Afghánistánu a Somálska, tedy zemí zmítaných konflikty, v nichž jsou v masovém měřítku porušována lidská práva⁷. Většina lidí prchá z těchto zemí s jednoznačným cílem uniknout všeobecnému násilí či pronásledování, a je tedy zcela zřejmé, že potřebují mezinárodní ochranu.

Tato opatření, jejichž schopnost zamezit nezákonné migraci do Evropy je přinejmenším sporná, způsobují lidské utrpení a mají za následek ztráty na lidských životech⁸. Jestliže se vybudováním plotů přehrazují bezpečné cesty do EU, zvyšuje se ostraha hranic a nasazuje se stále více bezpečnostních sil, lidem nezbývá nic jiného, než se vydat po nebezpečnějších cestách, což má někdy tragické následky. Ženy, muži i děti přicházejí o život utonutím v moři či udušením v nákladních autech. Na hranicích EU se setkávají s násilím a je jim upíráno právo požádat o azyl. Lidé se snaží dostat do EU, a místo toho končí v zemích, jako je Libye, Maroko, Ukrajina nebo Turecko, kde jejich práva nejsou zaručena. V těchto zemích mohou zažívat bídu, aniž by měli přístup k sociálním a ekonomickým právům, a setkávají se s násilím, či dokonce mučením⁹.

To je konečný výsledek všech politik a opatření uplatňovaných v rámci EU, na jejich hranicích i mimo tyto hranice označovaných v této zprávě jako „pevnost Evropa“.

Úplný text zprávy: [The Human Cost of Fortress Europe](#) [cit. 7. května 2015]

¹ Odhad byl stanoven na základě údajů shromážděných novináři v rámci projektu „The Migrants Files“, který je dostupný na adrese <http://www.journalismfund.eu/migrants-files> [cit. 7. května 2015].

² Například v Řecku je jednou z hlavních částí politiky kontroly migrace dlouhodobé zadržování všech migrantů bez rozdílu v otřesných podmínkách. Další informace o zadržování migrantů a žadatelů o azyl v Řecku naleznete v dokumentu organizace Amnesty International nazvaném „Frontier Europe: Human rights abuses on Greece's border with Turkey“ (červenec 2013). Dne 20. března 2014 Legislativní rada Řecké republiky vydala stanovisko, které umožňuje časově neomezené zadržování migrantů (stanovisko 44/2014). V tomto stanovisku, které bylo později prostřednictvím ministerského rozhodnutí přijato ministrem pro veřejný pořádek a ochranu občanů, se uvádí, že pokud zadržovaná osoba nemůže být z důvodu odmítnutí spolupráce s řeckými orgány navrátna do osmnácti měsíců (což je podle práva EU maximální doba, po kterou lze osoby zadržovat za účelem vyhoštění), může být zadržována i po uplynutí osmnácti měsíců. Jedná se o jasné porušení evropské směrnice o navrácení (směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES o společných normách

a postupech v členských státech při navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí ze dne 16. prosince 2008) a nedodržení mezinárodních závazků Řecka přijatých v oblasti lidských práv.

³Viz např. zprávu organizace Jesuit Refugee Service nazvanou „No Other Option: Testimonies from Asylum Seekers Living in the Ukraine“ (červen 2011); dokument Evropské rady pro uprchlíky a exulanty nazvaný „Detention of Migrants in Ukraine“ (říjen 2010) a projektová fiše k budování přijímacích a zajišťovacích zařízení v Turecku dostupná [zde](#) [cit. 20. června 2014]. Informace o podmínkách v zajišťovacích zařízeních v Turecku naleznete v části „Trapped in Transit“. Informace o situaci na Ukrajině naleznete v dokumentu vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR) nazvaném „Ukraine as a country of asylum: Observations on the situation of asylum-seekers and refugees in Ukraine“ z července 2013.

⁴ UNHCR, Global Trends 2013, 20. června 2014.

⁵ UNHCR Syria Regional Refugee Response, dostupné [zde](#) [cit. 7. května 2015].

⁶ E-mailová korespondence s UNHCR (20. května 2014).

⁷ Roční analýza rizik za rok 2014 vypracovaná agenturou Frontex, 14. května 2014.

⁸Podle roční analýzy rizik za rok 2014 vypracované agenturou Frontex se v roce 2013 počet lidí, kteří neoprávněně přicházejí do Evropy, zvýšil oproti roku 2012 o téměř 50 %.

⁹Viz dokumenty zveřejněné organizací Amnesty International: „If an African dies here, no one cares“ – abuses of migrants and refugees in detention in Libya“ (prosinec 2013); „Scapegoats of Fear: Rights of Refugees, Asylum-Seekers and Migrants Abused in Libya“ (červen 2013); „Seeking Safety, Finding Fear: Refugees, Asylum seekers and migrants in Libya and Malta“ (prosinec 2010); „SOS Europe: Human Rights and Migration Control“ (červen 2012); „Frontier Europe: Human rights abuses on Greece’s border with Turkey“ (červenec 2013); „An International Failure: the Syrian Refugee Crisis“ (prosinec 2013); „Refugees in Bulgaria trapped in substandard conditions“ (prosinec 2013). Viz též: „Ukraine as a country of asylum. Observations on the situation of asylum-seekers and refugees in Ukraine“ (červenec 2013) a Raphi R. Rechitsky, „Refugee Migration to Ukraine and the Geopolitics Of Control At Europe’s Eastern Borders“, 1. dubna 2013, Fahamu Refugee Legal Aid Newsletter.